

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการเพื่อสร้าง ทดลองใช้ และประเมิน แนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญ โดยเป็นประชากรที่ไม่สามารถนับจำนวนได้แน่นอนในลักษณะของประชากรที่มีจำนวนไม่จำกัด และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงจากประชากร สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามความเหมาะสมการศึกษผลการทดลองใช้แนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 2 ฉบับสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้แนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูผู้สอน จำนวน 20 คน และนักเรียน จำนวน 635 คน โรงเรียนเสนาบดี สังกัดเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2553 และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็นด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงจากผู้แทนประชากร ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 6 คน โดยจัดให้เป็นครูคู่สัญญา จำนวน 3 คู่ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 และ 3/2 จำนวน 32 คน และ 31 คน ตามลำดับรวมทั้งสิ้น 63 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่ครูคู่สัญญาทั้ง 3 คู่ รับผิดชอบสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสังเกตพฤติกรรมการสอน แบบบันทึกคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการนับจำนวนความถี่ ร้อยละ ฐานนิยม ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ t – test แบบ Paired – Sample t – test

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

104

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ คณะกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียนเสนาบดี สังกัดเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2553 จำนวน 10 คน และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ คณะกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียนเสนาบดี สังกัดเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2553 จำนวน 10 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบประเมินแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการนับจำนวนความถี่ ร้อยละ และฐานนิยม

สรุปผลการวิจัย

1. แนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่สร้างขึ้น มีความตรงเชิงเนื้อหา และมีความเหมาะสม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 13 รายการ ดังต่อไปนี้

1.1 ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ จำนวน 3 รายการ

การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ได้แก่

1.1.1.1 ผู้บริหารศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล สารสนเทศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของสถานศึกษาในปีที่ผ่านมา

1.1.1.2 ผู้บริหารสำรวจปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู นำปัญหาและความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนของครูมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญตามความจำเป็นเร่งด่วน

1.1.2 วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา โดยผู้บริหารประชุมครู ร่วมกันระดมความคิด วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการจัดการเรียนการสอน และเสนอแนวทางการแก้ปัญหาของการจัดการเรียนการสอนตามลำดับความสำคัญ

1.1.3 กำหนดเป้าหมายและทางเลือก โดยผู้บริหารและครูกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยการกำหนดการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาเพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครู เพราะเป็นกระบวนการนิเทศภายในที่ครู 2 คน จับคู่สร้างมิตรสัมพันธ์อันดีต่อกัน ตกลงร่วมมือกัน ช่วยเหลือแนะนำซึ่งกันและกันในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน เป็นเหมือน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

105

กระเจงเงงซึ่งกันและกันโดยปราศจากอคติ

1.2 ชั้นตอนที 2 การวางแผนการนิเทศ จำนวน 6 รายการ
การวางแผนการนิเทศประกอบด้วยชั้นตอนดังต่อไปนี้

1.2.1 เสนอแนวคิการนิเทศแบบคู่สัญญา โดยผู้บริหารประชุมครุเพื่อเสนอ
แนวคิเกี่ยวกับการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาให้ครุได้เข้าใจหลักการ จุดประสงคั กระบวนการ
การวัดผลประเมินผลการนิเทศแบบคู่สัญญา

1.2.2 ให้ความรู้ก่อนการนิเทศ โดยผู้บริหารเชิญวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับ
การนิเทศภายในแบบคู่สัญญา เทคนิคการสอน ทักษะในการนิเทศการสอน นวัตกรรมและวิธี
สอนแบบใหม่ ๆ

1.2.3 แต่งตั้งกรรมการนิเทศภายใน โดยผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ
ภายในประกอบด้วย ผู้อำนวยกร หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรี ยนรู้ และครุผู้สอน

1.2.4 จับคู่สัญญา ได้แก่

1.2.4.1 ผู้บริหารให้ครุจับคู่สัญญาที่มีปัญหาการเรียนการสอนในสาระ
เดียวกัน หรือช่วงชั้นเดียวกัน

1.2.4.2 ครุคู่สัญญาแต่ละคนเขียนแผนการสอนของตนเองในสาระที่มี
ปัญหา

1.2.5 สร้างเครื่องมือการนิเทศภายใน โดยคณะกรรมการนิเทศภายในและครุ
คู่สัญญาร่วมกันสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการสอน

1.2.6 กำหนดแผนการนิเทศภายใน โดยคณะกรรมการนิเทศภายในและครุ
ร่วมกันเขียนโครงการ กิจกรรม และแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญา และ
กำหนดปฏิทินการปฏิบัติการนิเทศภายในของแต่ละคู่

1.3 ชั้นตอนที 3 การปฏิบัติการนิเทศ จำนวน 2 รายการ
การปฏิบัติการนิเทศประกอบด้วยชั้นตอนดังต่อไปนี้

1.3.1. สาริตให้ดู ได้แก่

1.3.1.1 ครุคู่สัญญาแต่ละคนทำการนิเทศการสอนตามแผนการสอน
ของตนเองโดยผลัดเปลี่ยนเป็นผู้สอนและผู้นิเทศ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศทำการสังเกตการสอน
และบันทึกจุดเด่น จุดด้อยของครุคู่สัญญา ตามแบบสังเกตพฤติกรรมการสอน

1.3.1.2 ครุคู่สัญญาร่วมกันวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย ซึ่งได้จากการนิเทศ
ภายในโดยการนำจุดเด่นของแต่ละคนมาพัฒนาให้ดีขึ้นและช่วยกันแก้ไขจุดด้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

106

1.3.1.3 ครูคู่สัญญานำจุดเด่นของแต่ละคนมาบูรณาการ สร้างนวัตกรรม
เสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่เพื่อปรับการสอนในครั้งต่อไป

1.3.2. ปฏิบัติการสอน โดยครูคู่สัญญานำการสอนตามวิธีการสอนรูปแบบใหม่
ที่ได้จากการปรับการสอนร่วมกันมาปฏิบัติการสอนในบทเรียนเดิมหรือบทเรียนต่อไป

1.4 ขั้นตอนการวัดและประเมินผลการนิเทศ จำนวน 2 รายการ
การวัดและประเมินผลการนิเทศ ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.4.1 วัดผลประเมินผล ได้แก่

1.4.1.1 ครูคู่สัญญาแต่ละคนทำการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียน และวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน

1.4.1.2 ครูคู่สัญญารายงานผลการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและความ
พึงพอใจของนักเรียนต่อคณะกรรมการนิเทศภายใน

1.4.1.3 คณะกรรมการนิเทศภายในรวบรวมและวิเคราะห์ผลการจัด
การเรียนการสอน และความพึงพอใจของนักเรียน

1.4.2 ขึ้นชมยินดี ได้แก่

1.4.2.1 คณะกรรมการนิเทศภายในนำเสนอผลการนิเทศภายในกับผู้บริหาร
และครูคู่สัญญา

1.4.2.2 ผู้บริหารจัดรางวัลให้กับครูคู่สัญญาที่มีผลการจัดการเรียนการสอนดี

2. พฤติกรรมการสอนของครูครั้งที่ 1 ส่วนใหญ่มีคุณภาพอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณา
แต่ละรายการพบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับดี จำนวน 19 รายการ มีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้
จำนวน 5 รายการ และมีคุณภาพอยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 7 รายการ พฤติกรรมการสอน
ของครูครั้งที่ 2 มีคุณภาพอยู่ในระดับดีทุกรายการ สำหรับนักเรียน พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมและในแต่ละรายการอยู่ในระดับมาก

3. คณะกรรมการนิเทศภายในมีความเห็นด้วยว่าแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายใน
แบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีมาตรฐานการใช้ประโยชน์
มาตรฐานความเป็นไปได้ มาตรฐานความเหมาะสม และมาตรฐานความถูกต้องอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาผลการทดลองใช้แนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบ
คู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล
ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. แนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัด
พระนครศรีอยุธยาที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมทั้ง 4 ขั้นตอน 13 รายการ ผลการวิจัยครั้งนี้
ใกล้เคียงกับผลการวิจัยของฉัตรชัย เศษฐดิถ (2543 : บทคัดย่อ) ที่ทำวิจัยเรื่องการศึกษาเพื่อพัฒนา
รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
หนองคาย พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน
คือ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการนิเทศ ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กรและการพัฒนาบุคลากร
ขั้นตอนที่ 3 กำหนดยุทธวิธีนิเทศ ขั้นตอนที่ 4 ปฏิบัติการนิเทศ ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล
การปฏิบัติ และขั้นตอนที่ 6 สรุปผลงานและเผยแพร่ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของซิลวา
และดানা (Silva & Dana, 2001 : 45 – A) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศแบบร่วมมือในโรงเรียนที่กำลัง
พัฒนาให้เป็นโรงเรียนระดับมาตรฐาน พบว่า การนิเทศแบบร่วมมือจะกำหนดรูปแบบการนิเทศ
แบบร่วมมือเป็น 4 ขั้นตอนคือ ขั้นการศึกษาความต้องการของครู ขั้นการเตรียมความพร้อม
ขั้นดำเนินการนิเทศ และขั้นประเมินผลการนิเทศ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า
ร่างแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัด
พระนครศรีอยุธยาครั้งนี้ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนที่จะนำไป
จัดทำเป็นแบบสอบถามความเหมาะสมแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญา
ของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม
ผลจากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจึงทำให้ร่างแนวทางการปฏิบัติการนิเทศ
ภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความสอดคล้องระหว่าง
แนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ในแต่ละข้อกับสิ่งที่ต้องการจะวัดหรือเรื่องหรือเนื้อหาที่ต้องการจะศึกษา (พิสนุ พองศรี, 2549 :
256) ซึ่งหมายความว่า ร่างแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี
จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ในระดับสูง ดังนั้น เมื่อนำร่างแนวทาง
การปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ไปตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ จึงทำให้ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการปฏิบัติ
การนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่สร้างขึ้น
มีความเหมาะสม

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า เอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ จากนั้นได้สรุปเป็นร่างแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้น เป็นร่างแนวทางที่สามารถสร้างให้เป็นแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้อย่างแท้จริง ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการกำหนดแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในครั้งนี้ เอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย การนิเทศภายในสถานศึกษา การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่ผู้วิจัยศึกษา ค้นคว้า แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์จากนั้นได้สรุปเป็นแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้น อาจกล่าวได้ว่า เป็นแนวคิด ทฤษฎี หลักการ ที่มีความถูกต้อง มีความตรง เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในวงการศึกษ และที่สำคัญคือ สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของการจัดการศึกษานั้นเอง ดังนั้น เมื่อนำมากำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แล้ว แนวทางดังกล่าวจึงมีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างแท้จริง

2. ผลการทดลองใช้แนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูครั้งที่ 1 ส่วนใหญ่มีคุณภาพอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับดี จำนวน 19 รายการ มีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ จำนวน 5 รายการ และมีคุณภาพอยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 7 รายการ พฤติกรรมการสอนของครูครั้งที่ 2 มีคุณภาพอยู่ในระดับดีทุกรายการ สำหรับนักเรียนพบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมและในแต่ละรายการอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยข้อนี้แสดงให้เห็นว่า แนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นแนวทางที่มีความถูกต้องเหมาะสม และมีประโยชน์ เนื่องจาก ทำให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยมีพฤติกรรมการสอนไปในทางที่ดีขึ้น และทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียน โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน รวมทั้งนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน

ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก แนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำให้ครูคู่สัญญามีแนวทาง ซึ่งเปรียบเสมือนเข็มทิศในการจัดการเรียนการสอนที่นำมาซึ่งข้อมูลย้อนกลับสำหรับประมวลผลเป็นสารสนเทศที่ได้จากการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไขหรือพัฒนาการเรียนการสอน ผลจากการมีสารสนเทศสำหรับปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาการเรียนการสอน จึงทำให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ทำให้ครูจัดการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นและมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในที่สุด ซึ่งหมายความว่าแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเสนาบดีอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของภาวิดา ธาราศิริสุทธิ (2550 : 181 – 182) ที่กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นความพยายามทุกสิ่งทุกอย่างของผู้ที่อยู่ในโรงเรียน ตั้งแต่ผู้บริหารลงไปในพื้นที่ที่จะปรับปรุงส่งเสริมประสิทธิภาพในด้านการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดีขึ้น ทำให้เกิดการเพิ่มพลังในการปฏิบัติงานของครู และก่อให้เกิดผลในขั้นสุดท้ายการศึกษาของนักเรียนก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับคำกล่าวของฉวีวรรณ พันวัน (2552 : 10) ที่ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาคือกระบวนการในการปฏิบัติงานทางการศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมมือกันเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ อันจะนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ที่ดีในการเรียนของนักเรียน และเพื่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นในตัวผู้เรียนทุกด้าน

เหตุผลอีกประการหนึ่งน่าจะเนื่องมาจากแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำให้ครูคู่สัญญาให้การนิเทศซึ่งกันและกันอย่างกัลยาณมิตร ผลัดกันเป็นผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศโดยไม่ถือว่า เป็นการจับผิดกัน หากแต่เป็นการให้ความช่วยเหลือกัน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายเดียวกันคือ สารสนเทศสำหรับแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ ผลจากการที่ครูคู่สัญญาให้การนิเทศซึ่งกันและกันอย่างกัลยาณมิตรดังกล่าวจึงทำให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน โดยจัดการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มกำลังความสามารถ ส่งผลให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนและมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในที่สุด การนิเทศอย่างกัลยาณมิตรเช่นนี้สอดคล้องกับแนวคิดของบุรุษย์ ศิริมหาสาคร (2546 : 124 – 125) ที่กล่าวว่า การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาคือสุดยอดของการนิเทศภายใน เป็นการเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้นิเทศกันเองภายใต้เงื่อนไขที่ว่า ผู้ที่จะแก้ปัญหาได้ดีที่สุดคือ ผู้ที่อยู่ใกล้ขีดปัญหามากที่สุด การที่จะเป็นเช่นนั้นได้ จะต้องเปลี่ยนทัศนคติของครูที่มีต่อการนิเทศ จากการตรวจตราจับผิด มาเป็นการ

ให้ความช่วยเหลือ หรือร่วมมือกันเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในฐานะเพื่อนร่วมวิชาชีพ ทั้งนี้ การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาจะให้ความสำคัญสัมพันธ์ส่วนบุคคลเป็นตัวนำในการนิเทศ ตามลักษณะ นิสัยการทำงานแบบไทยๆ คือ ชอบ เชื่อ ช่วย กล่าวคือ คนที่รักใคร่ชอบพอกัน หากให้ คำแนะนำแล้วอีกฝ่ายหนึ่งจะรับฟังและพร้อมที่จะนำไปปฏิบัติ เนื่องจากรู้ดีว่าเป็นการกระทำด้วยความปรารถนาดี และและสอดคล้องกับประภาส ไชยมี (2546 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า การนิเทศ การสอนแบบคู่สัญญาคือ การให้ครูจับคู่อย่างอิสระ เพื่อคอยให้การช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกัน ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่เพื่อพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น รวมทั้ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของคลาร์ก (Clark, 2009 : Online) ที่ศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ในการ นิเทศภายใน และการใช้ประโยชน์ ระหว่างผู้รับการนิเทศและผู้ให้การนิเทศในโรงเรียนแถบ ชานเมือง พบว่า การนิเทศภายในก่อให้เกิดความไว้วางใจและให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้รับการนิเทศและผู้ให้การนิเทศ ทั้งนี้ ทั้งคู่ต้องมีความเปิดเผย จริงใจและมีมนุษยสัมพันธ์ ที่ดีต่อกัน

นอกจากนี้ อาจเป็นไปได้ว่า แนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญา ของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกิด ความร่วมมือกันในการจัดการเรียนการสอน ที่จะนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดในการจัดการศึกษา ของโรงเรียน เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในระบบการบริหารจัดการศึกษา ในโรงเรียนที่จะช่วยกระตุ้นส่งเสริมและสนับสนุนให้การสร้างเสริมและพัฒนาผู้เรียนเป็นไปอย่าง ราบรื่น มีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายที่กำหนด ส่วนครูผู้สอนคือปัจจัยสำคัญในการสร้าง เสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวอย่างเช่น ครูคู่สัญญาร่วมกันตามความ สมารถใจที่จะผลักดันเป็นผู้รับการนิเทศและเป็นผู้นิเทศ ครูคู่สัญญาแต่ละคู่นำผลการจัดการเรียน การสอนที่ผ่านมามาตรวจสอบ มาปรึกษาหารือ ให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน ในขณะที่ผู้บริหาร สถานศึกษาได้กำกับ ติดตาม ดูแล ครูคู่สัญญาเป็นระยะๆ มีระบบการบริหารและการจัดการที่ดี มีการจัดสรรความรับผิดชอบอย่างเหมาะสม ไม่เล่นพรรคเล่นพวก กระตุ้น เสริมแรง สร้างขวัญ และให้กำลังใจครูคู่สัญญาอยู่เสมอ ให้การส่งเสริมสนับสนุนในด้านต่างๆ ทั้งแนวคิด การเสนอแนะแนวทาง งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ในขณะที่เดียวกันต้องไม่ก้าวท้าว แทรกแซง การปฏิบัติงานของครูคู่สัญญา ทั้งนี้ การร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูคู่สัญญาได้ เชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ การจัดการเรียนการสอนให้เกิดคุณภาพการเรียนรู้ถึงนักเรียน ให้นักมีความรู้ความสามารถมีทักษะ มีศักยภาพในการคิดมีรูปแบบการคิดเป็นของตนเอง มีคุณธรรมจริยธรรม และพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของโฮเวิร์ด และนิคโลส (Howard & Nicklaus, 1999 : 351 – 371) ที่ศึกษาถึงผลของการนิเทศแบบร่วมมือ

ในองค์ประกอบ 5 ด้านคือ พันธกิจของโรงเรียน พันธกิจในการสอน ความไว้วางใจในการบริหาร ความไว้วางใจในตัวครูผู้สอน และความร่วมมือระหว่างบุคลากรในโรงเรียน พบผลการวิจัยว่า ความร่วมมือระหว่างบุคลากรในโรงเรียนมีผลต่อการนิเทศแบบร่วมมืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และแนวคิดของบรูซซี สิริมหาสาคร (2546 : 134 – 135) ที่กล่าวถึงบทบาทของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาไว้ว่า ครูคู่สัญญาต้องเป็นบุคคลที่มีมิตรสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ถ้ายังไม่มีมิตรสัมพันธ์อันดีต่อกัน ต้องสร้างพฤติกรรมนี้ให้เกิดขึ้นก่อน การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาจึงจะได้ผล ครูคู่สัญญาต้องเปิดใจกว้าง ยอมรับคำวิจารณ์เกี่ยวกับจุดเด่นและจุดด้อยของตน ในขณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำหน้าที่เป็นผู้เสนอแนวคิดใหม่ๆ ซึ่งจะนำมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนและทำทนายให้ครูทดลองนำไปปฏิบัติให้การสนับสนุนครูในด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์หนังสือ หรือเอกสารประกอบการค้นคว้า รวมทั้งให้ขวัญกำลังใจครูด้วยการเสริมแรงแบบต่างๆ และไม่เข้าไปก้าวก่าย หรือแทรกแซงการทำงานของครูมากจนเกินความจำเป็น หรือทำให้ครูเกิดความรู้สึกว่า การนิเทศการสอนเป็นการตรวจตรา หรือการจับผิด

3. คณะกรรมการนิเทศภายในมีความเห็นด้วยว่าแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีมาตรฐานการใช้ประโยชน์ มาตรฐานความเป็นไปได้ มาตรฐานความเหมาะสม และมาตรฐานความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูคู่สัญญา และครูผู้สอนที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการนิเทศภายใน ต่างเล็งเห็นถึงคุณค่าหรือประโยชน์ของการนิเทศภายในสถานศึกษาในลักษณะของการนิเทศภายในแบบคู่สัญญา จึงมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกันว่า การนิเทศภายในแบบคู่สัญญา เป็นสิ่งที่มีความจำเป็น เพราะการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาเป็นการแก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนาการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นการเพิ่มความรู้ความสามารถและการใช้ทักษะในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปตามปรัชญา วิสัยทัศน์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของฉวีวรรณ พันวัน (2552 : 10) ที่กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาคือกระบวนการในการปฏิบัติงานทางการศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมมือกันเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ อันจะนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ที่ดีในการเรียนของนักเรียน และเพื่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นในตัวผู้เรียนทุกด้าน และแนวคิดของจันทราณี สงวนนาม (2545 : 153) ที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาช่วยให้สถานศึกษามีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อันสอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และช่วยให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ด้วยเหตุนี้ เมื่อผู้บริหารสถานศึกษา ครูคู่สัญญา และครูผู้สอนที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการนิเทศภายในต่างก็มีความคิดเห็นว่าการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นแล้ว จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูคู่สัญญา และครูผู้สอนที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการนิเทศภายในเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาว่าสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มีความเป็นไปได้มีความเหมาะสม และมีความถูกต้อง ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูคู่สัญญา และครูผู้สอนที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการนิเทศภายใน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในมาตรฐานการใช้ประโยชน์ มาตรฐานความเป็นไปได้ มาตรฐานความเหมาะสม และมาตรฐานความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า แนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีมาตรฐานการใช้ประโยชน์ มาตรฐานความเป็นไปได้ มาตรฐานความเหมาะสม และมาตรฐานความถูกต้องอย่างแท้จริง เป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการประเมินทางการศึกษาที่สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2549 : 87 – 91) ได้สรุปเอาไว้ว่า มาตรฐานการประเมินทางการศึกษาประกอบด้วยมาตรฐาน 4 หมวดคือ มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเหมาะสม และมาตรฐานด้านความถูกต้อง

นอกจากนี้เหตุผลอีกประการหนึ่งอาจเป็นไปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูคู่สัญญา และครูผู้สอนที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการนิเทศภายในมีความคิดในลักษณะที่ว่าแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นการนิเทศภายในที่ให้สารสนเทศสำหรับแก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนาการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่ก่อนปฏิบัติการนิเทศ ระหว่างปฏิบัติการนิเทศ และหลังปฏิบัติการนิเทศ ซึ่งเป็นผลจากการติดตามประเมินผล ทั้งนี้ ผลจากการใช้แนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาที่ให้สารสนเทศอยู่ตลอดเวลา ทำให้ครูคู่สัญญามีสารสนเทศสำหรับแก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนาการเรียนการสอน โดยอาจจะเริ่มตั้งแต่การพิจารณาว่า การนิเทศภายในแบบคู่สัญญาสนองตอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนหรือไม่ การนิเทศภายในแบบคู่สัญญาเป็นประโยชน์ต่อครูคู่สัญญาและนักเรียนหรือไม่ การนิเทศภายในแบบคู่สัญญาเหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนเสนาบดีหรือไม่ การปฏิบัติการนิเทศเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร เกิดปัญหา อุปสรรค อย่างไรบ้าง มีวิธีการแก้ไขอย่างไร ไปจนถึงผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติการนิเทศว่า ส่งผลกระทบต่อตามมาหรือไม่ อย่างไร สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 58 – 59) ที่ระบุขั้นตอนของ

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ประการหนึ่งว่า การติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข เป็นการรวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินการนิเทศและผลที่ได้ระหว่างดำเนินการ และเมื่อสำเร็จสิ้น การดำเนินการตามแผนการนิเทศ ข้อมูลที่ได้นำไปเปรียบเทียบกับสภาพความสำเร็จของแผนนิเทศ หากพบว่าไม่เป็นไปตามสภาพความสำเร็จที่กำหนดไว้ ก็ต้องพิจารณาว่ามีข้อบกพร่องตรงไหน อย่างไร และหาวิธีการพัฒนาให้ดีขึ้น หรือหากพบว่าการดำเนินงานตามแผนนิเทศบรรลุผล ที่คาดหวังไว้แต่การดำเนินการพบว่ามีวิธีการที่ดีกว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าก็อาจพิจารณาปรับปรุง ให้ดีขึ้นอีกก็ได้ ด้วยเหตุนี้ ผลของแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียน เสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ให้สารสนเทศอยู่ตลอดเวลาดังกล่าว จึงนำมาซึ่งการบรรลุ ผลสำเร็จของการนิเทศภายใน ซึ่งหมายความว่า แนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญา ของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกิดประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง จึงทำให้ผลการวิจัยพบว่าคณะกรรมการนิเทศภายในมีความคิดเห็นต่อแนวทางการปฏิบัติการนิเทศ ภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้อำนวยการโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรนำแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาไปเป็นข้อมูลและสารสนเทศในการพิจารณากำหนด นโยบายหรือแผนงานที่จะนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาหรือการบริหารโรงเรียน เป็นไปอย่างมีคุณภาพ โดยนำแนวทางดังกล่าวไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม มุ่งเน้นให้มีการนิเทศ ภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2. ครูผู้สอนควรนำสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เป็นผลจากแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาไปใช้ในการพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนในทางที่จะ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ ในการนำ แนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาไปปฏิบัติ ครูคู่สัญญาต้องระลึกอยู่เสมอว่า การนิเทศไม่ใช่การจับผิด หากแต่เป็นการเปิดโอกาสให้ครูคู่สัญญาได้นิเทศกันเอง ภายใต้เงื่อนไข ที่ว่า ผู้ที่จะแก้ปัญหาคือผู้ที่ดีที่สุดคือ ผู้ที่อยู่ใกล้ซึ่งปัญหามากที่สุด การที่จะเป็นเช่นนั้นได้ จะต้อง เปลี่ยนเจตคติของครูที่มีต่อการนิเทศ จากการตรวจตราจับผิด มาเป็นการให้ความช่วยเหลือ หรือร่วมมือกันเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในฐานะเพื่อนร่วมวิชาชีพ อีกทั้ง ในการนำแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาไปปฏิบัติ ครูคู่สัญญาควรศึกษาและทำความเข้าใจเนื้อหา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

114

และขั้นตอนในกลุ่มมือการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาอย่างละเอียดถี่ถ้วนเสียก่อน เพื่อให้การนำแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

3. ครูผู้สอนที่นำแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาไปปฏิบัติ ควรกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติให้ยาวนานกว่าการวิจัยในครั้งนี้ โดยอาจจะปฏิบัติตลอดภาคเรียนหรือตลอดปีการศึกษา ปฏิบัติกับครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือกำหนดรูปแบบการวัดและประเมินผลที่แตกต่างจากการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบจากการวิจัยที่เป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

4. ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองเสนา ควรนำแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญาของโรงเรียนเสนาบดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ไปยังสถานศึกษาอื่นในสังกัดเทศบาลเมืองเสนา หรือเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดนำไปปฏิบัติ สำหรับส่งเสริมให้มีการนิเทศภายในสถานศึกษาแห่งนั้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้แนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญา ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือระหว่างระดับชั้น เพื่อให้ได้สารสนเทศในการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาต่อไป

2. ควรศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อแนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบคู่สัญญา เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยที่เป็นประโยชน์ หลากหลาย และลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น

3. ควรศึกษาถึงปัจจัยหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์หรือส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา